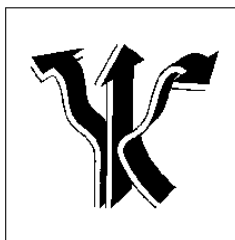

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

**«МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАЦІЙНИХ КАМПАНІЙ
У СОЦІАЛЬНІ РОБОТІ»**

(для магістрів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2017

Підготовлено доцентом кафедри соціології та соціальної роботи *Т. В. Єресковою*

Затверджено на засіданні кафедри (протокол № 9 від 24.04.17)

Схвалено Вченою радою Українсько-Азербайджанського інституту соціальних наук і самоврядування Г. А. Алієва (протокол № 9 від 27.04.17)

Єрескова Т. В. Навчальна програма з дисципліни «Методика та організація адвокаційних кампаній у соціальній роботі» (для магістрів). – Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. – 13 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Методика та організація адвокаційних кампаній у соціальній роботі», теми рефератів, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2017
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Адвокація — це процес соціальних змін, що впливають на погляди, відносини в суспільстві та співвідношення сил, зміцнюють громадянське суспільство і сприяють відкриттю демократичних просторів. Щоб досягнути поставлених прагнень, адвокація вимагає координації зусиль, стратегічного мислення, поінформованості, комунікації, роз'яснювальної кампанії і мобілізації. Адвокаційні компанії – це головна частина роботи кожного Фонду чи організації, яка займається захистом прав людини. Зазвичай адвокаційні компанії спрямовані на захист, посилення й розширення прав, свобод та інтересів окремих вразливих груп населення. Це безтерміновий процес відстоювання прав людей (групи людей) з метою зміни державної політики та управління, законодавства та суспільної думки, соціальних процесів та явищ.

Адвокація – це потужний інструмент просування нових ідей та цінностей, вплив на особу (групу осіб), від якої залежить вирішення проблеми. Це можуть бути як посадові особи, які представляють державні установи, так і представники бізнес-сектору. Одним із різновидів адвокації є лобіювання, як потужний вплив на законодавчі процеси. У сучасних умовах адвокаційні кампанії стають прикладом мирного впливу на владу, містком порозуміння і початком відкритого діалогу між владою та громадою.

У процесі індивідуальної соціальної роботи часто застосовують такий різновид втручання, як представництво. Дії соціального працівника при його здійсненні можуть трактуватися як надання допомоги тим, хто її потребує (у зв'язку з безробіттям, хворобою, бідністю тощо), але не може самотужки відстояти власні права. Представництво інтересів також передбачає боротьбу за реформування законодавства та соціальних програм, за розширену інтерпретацію чинних правил, норм, соціальних послуг. Представляючи інтереси клієнта або клієнтів у суді, соціальний працівник може виступати як позивач, адвокат чи експерт-свідок. Послуги з представництва можуть надаватися як одному клієнтові, так і певній соціально вразливій групі.

У своїй фаховій діяльності соціальним працівникам доводиться представляти інтереси, захищати права своїх клієнтів у різноманітних державних, недержавних установах і організаціях, взаємодіяти від їхнього імені з приватними особами. Представництво інтересів клієнта називають ще адвокатуванням, або адвокасі (від англ. *advocacy* – захист прав). У правознавчому контексті воно означає діяльність юриста у судовому процесі та інших ситуаціях як представника інтересів своїх клієнтів. Значно ширшим є тлумачення цього терміна у соціальній роботі, у контексті якої він означає діяльність від імені іншої людини (групи

людей) щодо забезпечення їй необхідних послуг, гарантій законних прав у всіх сферах її життєдіяльності, а також надання їй необхідних щодо цього консультацій.

Представництво (адвокатування) у соціальній роботі – процес захисту прав, реалізації інтересів індивідів, груп людей уповноваженими особами з метою отримання ними доступу до послуг установ, на які вони мають право, але не можуть їх отримати; взаємодія від імені клієнта з юридичними і фізичними особами.

Мета дисципліни – отримання студентами знань про представництво (адвокатування) у соціальній роботі, як процесу захисту прав, реалізації інтересів індивідів, груп людей уповноваженими особами з метою отримання ними доступу до послуг установ, на які вони мають право, але не можуть їх отримати.

Завдання дисципліни:

- сформулювати цілісне уявлення про адвокацію як метода індивідуальної роботи у сфері соціального захисту та забезпечення;
- розвинути уявлення студентів щодо поняття «захист громадських інтересів» як систему взаємопов'язаних дій або кроків, спрямованих на довгострокові зміни в суспільстві, або способів ухвалення відповідних рішень владними структурами через активізацію громадян;
- сформулювати навички взаємодії від імені клієнта з юридичними та фізичними особами.

По закінченню вивчення дисципліни студенти мають

знати:

- сутність поняття «адвокасі» в системі соціальної роботи;
- європейський та світовий досвід проведення адвокаційних кампаній у системі соціальної роботи;
- основні елементи адвокаційної кампанії з представництва інтересів різних груп клієнтів;
- основні форми адвокасі у соціальній роботі;

вміти:

- визначати соціальну проблему, яка потребує адвокації соціального працівника;
- визначати потенційні групи ризику споживачів соціальних послуг, які потребують адвокації соціального працівника у різних установах;
- використовувати форми та методи адвокаційних кампаній залежно від викликів соціальної реальності;
- вибудовувати ефективну комунікацію між усіма суб'єктами адвокаційних кампаній у соціальній сфері.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни

**«Методика та організація адвокаційних кампаній
у соціальній роботі»**

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічна сутність адвокації
1	Адвокація як форма індивідуальної соціальної роботи
2	Історія розвитку адвокації як елемента соціальної роботи
3	Адвокаційна діяльність: рівні, ознаки, принципи, виконавці
	Змістовий модуль II. Правові засади адвокації
4	Правові методи адвокації в системі соціальної роботи
5	Особливості організації адвокати-компаній
6	Адвокація як метод впливу
7	Адвокація як інструмент демократичних перетворень
	Змістовий модуль III. Публічна складова адвокації
8	Адвокати та лобіювання
9	Адвокація і медіа
10	Розвиток адвокації в Україні
Разом годин: 150	

ЗМІСТ
дисципліни
«Методика та організація адвокаційних кампаній
у соціальній роботі»

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічна сутність адвокації

Тема 1. Адвокація як форма індивідуальної соціальної роботи

Загальне уявлення про поняття «адвокації». Адвокація як вид діяльності соціального працівника. Спрямовання зусиль на потреби споживачів та розв'язанні соціальних проблем, з якими стикається цільова група. Стратегії адвокації.

Література [1–2;13–16; 29]

Тема 2. Історія розвитку адвокації як елемента соціальної роботи

Адвокація як механізм дії з практики діяльності недержавних організацій США.

Література [2; 13–16; 21; 29]

Тема 3. Адвокаційна діяльність: рівні, ознаки, принципи, виконавці

Фактори, які впливають на стратегію адвокаційної діяльності. Планування альтернативних стратегій розв'язання соціальних проблем цільових груп. Пілотні програми адвокаційної діяльності. Побудова міжособистісних відносин у процесі адвокаційної діяльності.

Література [2; 7; 11; 13; 29]

Змістовий модуль II. Правові засади адвокації

Тема 4. Правові методи адвокації в системі соціальної роботи

Розвиток центрів відновного правосуддя у громаді як ефективний метод активізації та вирішення різнопланових проблем громади. Правове соціальне адвокатування.

Література [1–10; 12–17; 25; 26]

Тема 5. Особливості організації адвокати-компаній

Планування та побудова співпраці у громаді. Визначення цільових аудиторій. Етапи організації та проведення адвокати-компаній для цільових груп: визначення проблеми, з якою стикається цільова група, аналіз наслідків, визначення причин та адвокаційної мети. Основні види адвокати-компаній. Оцінка навичок адвокати у соціального працівника.

Література [3; 4; 6; 9; 30]

Тема 6. Адвокація як метод впливу

Громадське соціальне адвокатування. Формальне соціальне адвокатування. Побудова та підтримка партнерів. Визначення стейкхолдерів адвокаційної діяльності. Складання карти та матриці стейкхолдерів. Моніторинг розвитку справ та успіху адвокації у сфері соціальної роботи.

Література [3; 6; 9; 15; 24; 25; 26–29]

Тема 7. Адвокація як інструмент демократичних перетворень

Сутність організації громадянського суспільства. Процес вироблення публічної політики. Цикли процесу вироблення державної політики: осмислення, розробка політики, впровадження політики, супроводження політики. Етапи аналізу публічної політики. Процес вирішення суспільних проблем. Форми реалізації прав територіальної громади.

Створення та управління адвокаційною командою.

Література [2; 3; 9; 10; 15; 29]

Змістовий модуль III. Публічна складова адвокації

Тема 8. Адвокасі та лобіювання

Виконавче та законодавче лобіювання. Осмислення соціально-політичних процесів та процесів прийняття рішення. Механізм лобіювання інтересів цільової групи: аналіз, планування, ведення переговорів. Основні види лобіювання – лобіювання муніципальної або районної ради; лобіювання парламенту.

Література [1–7; 9–15; 30]

Тема 9. Адвокація і медіа

Інформаційна взаємодія з громадою. Інформаційна взаємодія з цільовими групами – споживачами соціальних послуг. Закономірності організації комунікації соціального працівника або соціальної установи з медіа. Умови ефективної взаємодії із засобами масової комунікації у процесі адвокації. Розробка адвокаційних повідомлень.

Література [1–4; 6; 9–15; 24; 28; 29]

Тема 10. Розвиток адвокації в Україні

Недержавні організації як ініціатори розвитку адвокації в Україні. Вплив міжнародних організацій (ООН та ЮНІСЕФ) на побудову системи адвокації у сфері соціального захисту та забезпечення.

Література [3; 4; 6; 9; 10; 13–16; 24]

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Процес вироблення публічної політики.
2. Інструменти аналізу державної соціальної політики.
3. Цикли державної соціальної політики.
4. Етапи аналізу публічної політики.
5. Захист громадських інтересів: історія, досвід, результати.
6. Види адвокаційної діяльності.
7. Суб'єкти адвокаційної діяльності.
8. Об'єкти адвокаційної діяльності.
9. Стратегії «адвокасі» у соціальній роботі.
10. Підготовка та проведення громадських слухань.
11. Ефективність адвокаційних компаній у системі соціальної роботи.
12. Технологічна модель захисту інтересів дітей (сім'ї) шляхом адвокації.
13. Сутність та результати програми ЮНІСЕФ в Україні «Адвокація, інформаційна та соціальна політика».
14. Форми адвокаційної діяльності.
15. Методи адвокаційної діяльності.
16. Роль індивідуальних стратегій у проведенні адвокаційних кампаній.
17. Значення «адвокасі» для споживачів соціальних послуг.
18. Адвокасі-діяльність та мережування: європейський досвід.
19. Мережа центрів відновного правосуддя у громадах України.
20. Недержавні громадські організації як чинник розвитку адвокації в Україні.
21. Інформаційні співпраця системи соціальної роботи та засобів масової інформації.
22. Форми реалізації прав територіальних громад у сфері соціального захисту та послуг.
23. Основні елементи плану адвокаційної кампанії.
24. Процедура визначення мети адвокаційної кампанії.
25. Особливості визначення цільових аудиторій адвокаційних компаній.
26. Розробка адвокаційних повідомлень.
27. Розробка та презентація результатів адвокаційної кампанії.
28. Медіа адвокація: комунікаційні та рекламні заходи.
29. Створення та управління адвокаційною командою.
30. Моніторинг як технологія організації та проведення адвокаційної кампанії.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Загальне уявлення про поняття «адвокасі».
2. Адвокація як вид діяльності соціального працівника.
3. Спрямування зусиль на потреби споживачів та розв'язанні соціальних проблем, з якими стикається цільова група.
4. Стратегії адвокасі.
5. Адвокасі як механізм дії з практики діяльності недержавних організацій США.
6. Фактори, які впливають на стратегію адвокаційної діяльності.
7. Планування альтернативних стратегій розв'язання соціальних проблем цільових груп.
8. Пілотні програми адвокаційної діяльності.
9. Побудова міжособистісних відносин у процесі адвокаційної діяльності.
10. Розвиток центрів відновного правосуддя у громаді як ефективний метод активізації та вирішення різнопланових проблем громади.
11. Правове соціальне адвокатування.
12. Планування та побудова співпраці у громаді.
13. Етапи організації та проведення адвокасі-компаній для цільових груп: визначення проблеми, з якою стикається цільова група, аналіз наслідків, визначення причин та адвокаційної мети.
14. Основні види адвокасі-компаній.
15. Оцінка навичок адвокасі у соціального працівника.
16. Громадське соціальне адвокатування.
17. Формальне соціальне адвокатування.
18. Побудова та підтримка партнерів.
19. Визначення стейкхолдерів адвокаційної діяльності.
20. Складання карти та матриці стейкхолдерів.
21. Процес вироблення публічної політики.
22. Цикли процесу вироблення державної політики: осмислення, розробка політики, впровадження політики, супроводження політики.
23. Етапи аналізу публічної політики.
24. Процес вирішення суспільних проблем.
25. Форми реалізації прав територіальної громади.
26. Створення та управління адвокаційною командою.
27. Виконавче та законодавче лобіювання.
28. Осмислення соціально-політичних процесів та процесів прийняття рішення.
29. Механізм лобіювання інтересів цільової групи: аналіз, планування, ведення переговорів.
30. Основні види лобіювання – лобіювання муніципальної або районної ради; лобіювання парламенту.
31. Інформаційна взаємодія з громадою.
32. Інформаційна взаємодія з цільовими групами – споживачами соціальних послуг.

33. Закономірності організації комунікації соціального працівника або соціальної установи з медіа.
34. Умови ефективної взаємодії із засобами масової комунікації у процесі адвокації.
35. Розробка адвокаційних повідомлень.
36. Недержавні організації як ініціатори розвитку адвокації в Україні.
37. Вплив міжнародних організацій (ООН та ЮНІСЕФ) на побудову системи адвокації у сфері соціального захисту та забезпечення.
38. Інструменти аналізу державної соціальної політики.
39. Захист громадських інтересів: історія, досвід, результати.
40. Види адвокаційної діяльності.
41. Суб'єкти адвокаційної діяльності.
42. Об'єкти адвокаційної діяльності.
43. Стратегії «адвокасі» у соціальній роботі.
44. Підготовка та проведення громадських слухань.
45. Ефективність адвокаційних компаній у системі соціальної роботи.
46. Сутність та результати програми ЮНІСЕФ в Україні «Адвокація, інформаційна та соціальна політика».
47. Форми адвокаційної діяльності.
48. Методи адвокаційної діяльності.
49. Роль індивідуальних стратегій у проведенні адвокаційних кампаній.
50. Значення «адвокасі» для споживачів соціальних послуг.
51. Адвокасі-діяльність та мережування: європейський досвід
52. Мережа центрів відновного правосуддя у громадах України.
53. Недержавні громадські організації як чинник розвитку адвокації в Україні.
54. Основні елементи плану адвокаційної кампанії.
55. Процедура визначення мети адвокаційної кампанії.
56. Особливості визначення цільових аудиторій адвокаційних компаній.
57. Розробка та презентація результатів адвокаційної кампанії.
58. Медіа адвокація: комунікаційні та рекламні заходи.
59. Створення та управління адвокаційною командою.
60. Моніторинг як технологія організації та проведення адвокаційної кампанії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики // Наук. збірка / за ред. О. Л. Скідін. – К. : Форт, 2007.
2. Городяненко В. Г. Соціологія. – К.: Вид. центр «Академія», 2002.
3. Тюття Л. І., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика: навч. посіб. – К. : Знання, 2008.
4. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2012.
5. Парсонс, Вейн. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики: пер. з англ. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016.
6. Пал, Леслі А. Аналіз державної політики / пер. з англ. Іван Дзюб. – К.: Основи, 2016.
7. Гогвуд, Б., Ган, Л. Аналіз політики для реального світу / пер. з англ. А. Олійник. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2014.
8. Говлет М., Рамеш М. Дослідження державної політики: цикли та підсистеми політики / пер. з англ. О. Рябова.– Л.: Кальварія, 2014.
9. Веймер, Девід Л., Вайнінг, Ейден Р. Аналіз політики: Концепції і практика / пер. з англ. Іван Дзюб, Анатолій Олійник; наук. ред. О. Кілієвич. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. – 654 с.
10. Концепція взаємодії держави з громадянським суспільством: Проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
11. Яковенко Ю., Бровський О. Індикатори та показники становлення та розвитку громадянського суспільства // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: матеріали наук.-практ. конф. / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К.: Вид-во УАДУ, 2011.
12. Лесечко М. Громадянське суспільство // Громадянське суспільство і політика органів місцевого самоврядування: проблеми теорії і практики. – Л., 2013.
13. Колодій А. Концепція громадянського суспільства: проблема узгодженості теоретичних підходів та емпіричних моделей // Громадянське суспільство як здійснення свободи: центрально-східноєвропейський досвід / за ред. А. Карася. – Л.: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2002.
14. Ткачук А. Ф. Законодавство для третього сектору: проблеми правового регулювання. – К.: Ін-т громадянського суспільства, 2013.
15. Джин Л. Коэн, Эндрю Арато. Гражданское общество и политическая теория; пер. с англ.; общ. ред. И. И. Мюрберг. – М.: Весь Мир, 2003.

16. Lewis D. The management of non-governmental development organizations: an introduction. – Garamond: the Taylor & Francis Group, 2001.
17. Власюк О. С., Крисаченко В. С., Степико М. Т. та ін. Український соціум / за ред. В. С. Крисаченка. – К.: Знання України, 2015.
18. Джон Кин. Демократия и гражданское общество: пер. с англ.; послесл. М. А. Абрамова. – М.: Прогресс-Традиция, 2011.
19. Настільна книга для неприбуткових організацій / за ред. А. Ткачука. – 2-ге вид., випр. і допов., адапт. до укр. законодавства станом на 01.08.2015 р. – К.: [Ін-т громадянського суспільства: ІКЦ «Леста»], 2015.
20. Громадянське суспільство і держава в Україні: проблеми взаємодії: матеріали методологічного семінару / відп. ред.: В. В. Цветков, І. О. Кресіна; упоряд. Є. В. Прегуда. – К.: Ін-т державі і права ім. В. Корецького НАН України, 2014.

Додаткова

21. Jorgensen L. What Are NGOs Doing in Civil Society? // NGOs, Civil Society and the State. Building Democracies in Transitional Countries / Ed. Andrew Clayton. – INTRAC, 2016.
22. Кормич Л. І., Шелест Д. С. Громадські об'єднання та політичні партії сучасної України / Л. І. Кормич, Д. С. Шелест. – К.: АВРІО, 2014.
23. Ткачук А. Український – третій сектор: деякі думки з приводу юридичної природи та термінології // Перехрестя. – 2010. – № 4. – С. 30–33.
24. Гавриленко І. М., Мельник П. В., Недюха М. П. Соціальний розвиток: навч. посіб. – К., 2001.
25. Регулирование правового статуса некоммерческих организаций в гражданских кодексах государств мира: сб. материалов. – К.: МЦНП, 2012.
26. Горбатенко В. Громадські організації і рухи // Політологічний енцикл. словник / упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Генеза, 2014. – С. 115–116.
27. Guy P. American Public Policy: Promise and Performance. – New Jersey: Prentice Hall, 2013.
28. Salamon, Lester M. and Helmut K. Anheier. The International Classification of Nonprofit Organizations: ICNPO-Revision 1, 1996. Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Nonprofits Sector Project, no. 19. – Baltimore: The Johns Hopkins Institute for Policy Studies, 2016.
29. Salmon, Lester M. America's nonprofit sector: a primer. – Washington: The Foundation Centre, 2015.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни.....	5
Зміст дисципліни.....	6
Теми рефератів.....	8
Питання для самоконтролю.....	9
Список літератури.....	11